

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. E.N. Brons, mr. R.H. Haveman en J. Toes sr.)

Uitspraaknr. 02.007

Datum:

1 juli 2002

Ongewenste intimiteiten; klacht ongegrond; voortgezet onderwijs.

De klacht

Een leerlinge en haar vader klagen erover dat de docent biologie haar seksueel heeft geïntimideerd.

De visie van de partijen

De leerlinge en haar vader hebben ter onderbouwing van hun klacht de volgende situaties geschetst die zich tussen de docent en het meisje hebben voorgedaan.

Ten eerste heeft de docent haar bij haar hand vastgepakt en gezegd "wat heb je mooie handen" en over haar hand geaaid. Verder heeft de docent een keer met zijn hand over haar rechterbeen gestreken, een keer over haar hoofd geaaid en het haar uit haar gezicht gestreken. Ook heeft de docent met een pen, die hij had laten vallen, langs haar been naar boven gestreken. De docent heeft met zijn hand over haar linkerborst gestreken en gezegd "let je op". Toen zij lesmateriaal op de kast terug zette, zei hij "wat sta je daar lekker" en tenslotte heeft hij een keer de opmerking gemaakt "kom je me in de vakantie helpen?".

De leerlinge heeft zich door deze situaties onveilig gevoeld en heeft haar verontrusting over het gedrag van haar docent tegen haar moeder uitgesproken. Nadat de docent haar over haar been heeft gestreken, heeft zij tegen hem gezegd, dat hij van haar af moest blijven. Haar moeder heeft met de docent gesproken. Hij zei dat hij erg was geschrokken van hetgeen zij hem vertelde en heeft haar verteld dat hij nogal lichamelijk is ingesteld en dat hij het vervelend vond dat dit verkeerd was overgekomen. De moeder van de leerlinge heeft opgemerkt dat de vertrouwenspersoon heeft verteld dat verschillende meisjes gelijksoortige situaties hebben beschreven waarbij zij zich onveilig hebben gevoeld.

De docent ontkent de opmerking "wat heb je mooie handen" gemaakt te hebben. Wel heeft hij het in een lesvoorbeeld gehad over de mooie vorm van handen.

Hij kan zich de situatie, waarbij hij leerlingen over de huid heeft geaaid, herinneren. Dit is gebeurd in een les over tastzintuigen; hij wilde het verschil tussen lichte en stevige druk duidelijk maken en heeft hierbij het voorbeeld gebruikt van aaien over hand en arm aan de ene kant tegenover een stevige handdruk aan de andere kant.

De docent heeft naar voren gebracht dat over het bovenbeen strijken in het kader van het lesprogramma heeft plaatsgevonden. Dit is volgens hem gebeurd in een les over blessures/spieren en de effecten op de gewrichten. Hij doet dit zowel bij jongens als bij meisjes.

Hij herkent de situatie niet dat hij met een pen langs het been van het meisje heeft gestreken. Hij merkt op dat hij veel in het lokaal rond loopt en dan wel eens een gevallen pen of potlood

opraapt. Mogelijk heeft hij hierbij een been geraakt. Daar staat hem echter niets van bij. De docent ontkent ten stelligste dat hij de borst van het meisje heeft aangeraakt. De vertrouwenspersoon heeft hem de situatie voorgehouden waarbij dit gebeurd zou kunnen zijn. Hij zou de aandacht van de leerlinge hebben gevraagd door haar bij de schouder te pakken, maar zou 'misgegrepen' hebben en haar borst hebben geraakt. Hij ontkent de opmerking "wat sta je daar lekker" gemaakt te hebben. In het kader van het opruimen/schoonmaken van het lokaal heeft de docent tegen de klas gezegd dat dit vakantiewerk is en dat wie zin had in de vakantie kon komen helpen. Voor hem is dit een algemene en neutrale opmerking geweest. De docent brengt verder naar voren dat hij makkelijk lichamelijk contact maakt. Zo geeft hij een leerling wel eens een schouderklopje, een aai over het hoofd of slaat hij een arm om een leerling heen als deze een goed resultaat heeft behaald en doet dit zowel bij jongens als bij meisjes. Hij is zich er niet van bewust geweest dat leerlingen zich hier niet prettig bij hebben gevoeld. Achteraf gezien ziet hij in dat meisjes in de puberteit zijn handelen anders kunnen interpreteren. Ook heeft hij opgemerkt dat hij bij een uitleg een leerling bij zijn of haar arm pakt om er zeker van te zijn dat de leerling oplet. Hij is zich er niet van bewust dat leerlingen denken dat hij dit doet om aan ze te kunnen zitten. De docent deelt mee dat niet alleen hij, maar ook zijn collega's erg zijn geschrokken van de klacht. Zij vertelden hem dat zij ook wel eens een leerling aanraken om deze te bemoedigen. Toen hij nog als docent lichamelijk opvoeding werkzaam was, was hij zich bewust van het fysieke contact tussen hem en de leerlingen. Wanneer hij een oefening deed waarbij hij leerlingen aan moest raken, bijvoorbeeld om ze op te vangen, maakte hij hen daarop attent. Als docent biologie is hij zich minder bewust geweest van de fysieke omgang met leerlingen. Naar aanleiding van de klacht is hij na gaan denken over zijn eigen handelen en laat zich momenteel begeleiden. Verder heeft de docent opgemerkt dat hij inziet dat er voor uitleg over het menselijk lichaam voldoende didactische middelen beschikbaar zijn zoals een skelet.

Overwegingen van de Commissie

De leerlinge en haar vader klagen erover dat zij door haar docent biologie seksueel is geïntimideerd. Ter onderbouwing hiervan hebben zij zeven situaties beschreven (zie de zeven punten bij visie van partijen).

De docent heeft de beschreven situaties onder punt vier, vijf en zes ontkend. Ook heeft hij ontkend dat hij de opmerking "wat heb je mooie handen" heeft gemaakt.

De leerlinge en haar vader hebben hun klacht in algemene bewoordingen gesteld. Zij hebben geen nadere feiten of omstandigheden naar voren gebracht die hun klacht ondersteunen. Hierdoor is niet vast komen te staan dat de gedragingen beschreven onder punt vier, vijf en zes zich hebben voorgedaan. Ook is niet aannemelijk geworden dat de docent de opmerking "wat heb je mooie handen" heeft gemaakt, in die zin dat deze opmerking speciaal op de betreffende leerlinge was gericht. Derhalve zal de Commissie deze situaties niet verder bij de beoordeling van de klacht betrekken.

De overige situaties kan de docent zich met betrekking tot het meisje niet herinneren. Wel heeft hij opgemerkt dat hij leerlingen in het kader van het lesprogramma heeft aangeraakt. Hierdoor is het goed voorstelbaar dat hij in dit kader ook de betreffende leerlinge aan heeft geraakt. Deze heeft zich hierbij onveilig en onprettig gevoeld. De docent heeft uitgelegd dat hij leerlingen aanraakt om hen bijvoorbeeld uit te leggen hoe bepaalde spieren in het been lopen. Daarnaast heeft hij naar voren gebracht dat hij makkelijk lichamelijk contact maakt en leerlingen daarbij een aai over hun hoofd geeft of een arm om hen heen slaat.

De handelingen die de docent worden verweten hebben zich in een normale lessituatie en in de volle openbaarheid van de klas voorgedaan. Mede gelet op deze omstandigheden zijn deze

gedragingen niet als handtastelijkheden te kenschetsen. Evenmin zijn déze gedragingen onder déze omstandigheden anderszins objectief gezien seksueel intimiderend.

Wel is de Commissie van oordeel dat er sprake is geweest van een zeer onhandige didactische methode om leerlingen de lesstof eigen te laten maken. Van een docent kan verwacht worden dat hij zich realiseert dat dergelijk fysiek contact bij leerlingen van de leeftijd van het meisje onveilige gevoelens op kan roepen. Dit geldt nog sterker voor een docent biologie van wie toch kan worden aangenomen dat hij een meer dan gemiddelde kennis heeft van seksualiteit en de beleving van seksuele gevoelens bij jongeren. De omstandigheid dat de leerkracht voorheen docent lichamelijke opvoeding was maakt een en ander nog klemmender. Dat de docent goede bedoelingen heeft gehad, maakt het voorgaande niet anders. Het voorgaande kan echter niet tot de conclusie leiden dat er sprake was van seksuele intimidatie. Derhalve is de klacht ongegrond.

Conclusie van de Commissie

De Commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de klacht wat betreft de seksuele intimidatie ongegrond is.

Advies van de Commissie

De Commissie adviseert het bevoegd gezag van de school:

1. er voor zorg te dragen dat de docent zijn begeleidingstraject afmaakt;
2. een gedragscode op te stellen inzake de omgang van docenten met leerlingen of, indien die al aanwezig is, deze te evalueren en met alle docenten te bespreken.